Geloof leren met je handen

Sinds drie jaar is er in Nederland een nieuwe vorm van catechese: kleine kinderen verwerken thema's op een tastbare manier, zoals bij een kerststal.

Ed Arons

Al in 38 landen werken kinderen met de catechesemethode van 'De Goede Herder'. Vooral voor kinderen van drie tot zeven, die nog niet (goed) kunnen lezen en niet abstract kunnen denken, is de aanpak heel aantrekkelijk: kinderen leren door voorwerpen aan te raken, te verplaatsen, te groeperen enzovoorts.

Figuurzagen

Laura van der Lee-Valiani, een Nederlandse van Italiaanse origine, werkt al drie jaar met deze methode."In Rome vroegen een theologe en een docente zich in de jaren vijftig af hoe ze het beste het geloof duidelijk konden maken aan kleine kinderen. De lerares, die was opgeleid in de Montessori-lijn, kwam met het idee een korte Bijbeltekst, vooral uit de parabels van Jezus, uit te beelden. Zoals dat gebeurt in een kerststal rond de geboorte van Jezus. Het beste voorbeeld, waar de methode haar naam aan ontleent, is de parabel van de Goede Herder uit het Lucasevangelie. De kinderen kunnen daarmee werken door te spelen met een beeld van een herder, bijvoorbeeld die uit de catacomben, en van schapen. Door met deze voorwerpen om te gaan, verwerken de kinderen de boodschap."

Omdat het materiaal duurzaam moet zijn, zijn de meeste materialen met een figuurzaag uitgezaagd en daarna geschilderd. Laura vertelt: "Karton zou te snel slijten. Je kunt veel afbeeldingen in Amerika bestellen bij de internationale organisatie van de Catechese van de Goede Herder, maar dat is nogal duur. Daarom maken we veel zelf."

Een ander voorbeeld is de Bijbel. "We hebben houtblokken in de vorm van boeken, dikke en dunne, en laten zo zien dat de Bijbel uit een heleboel boeken bestaat."

Foto: Paul van der Lee

"We willen graag dat de kinderen de Eucharistie meevieren. En dat lukt beter doordat we bij de catechese ook de Mis behandelen", zegt Laura van der Lee-Valiani.

Spelenderwijs

Toen Laura en haar man Paul van deze vorm van catechese hoorden, hebben ze die onmiddellijk toegepast in hun toenmalige parochiekerk, de kathedraal van Utrecht. "We hebben dat gedaan met twee andere echtparen. Probleem daar is dat de meeste parochianen in de Utrechtse binnenstad wonen en onder hen zijn niet veel kinderen."

Toen ze verhuisden naar Leiden vonden ze in de Josephkerk een betere omgeving, met meer kinderen en veel vrijwillige medewerkers. "We komen iedere dinsdagmiddag om 4 uur samen, behalve in de vakanties. De bijeenkomsten duren drie kwartier. Dit jaar hebben, na een oriënterende bijeenkomst voor de ouders, veertien kinderen zich aangemeld."

Daarnaast, optioneel, komen de kinderen die dat willen op zondag een half uur voor de Mis in het atrium van de kerk bij elkaar. "We bieden dan niets nieuws, geen nieuwe uitleg, maar laten de kinderen spelen met de voorwerpen van de dinsdag ervoor, wat verdieping brengt." Dat deze aanpak aanspreekt, blijkt wel uit het feit dat bijna alle kinderen ook 's zondags komen.

De reden waarom ze dat niet doen tijdens de viering ligt voor Laura voor de hand: "We willen graag dat de kinderen de Eucharistie meevieren. En dat lukt beter doordat we bij de catechese ook de Mis behandelen. We hebben een kleine altaartafel met altaarkleed, pateen en kelk. Nee, geen hostie, die is voor de leeftijd onder de vijf jaar nog te abstract. We leren de kinderen wel dat de tafel geen gewone tafel is en waar de voorwerpen voor gebruikt worden, zodat ze er eerbiedig mee omgaan." Ook is er een priesterpop die de kinderen met de kleding van een priester kunnen aankleden. Naast de groep van drie- tot zevenjarigen starten ze in Leiden volgend jaar ook met hogere niveaus. "Naarmate kinderen opgroeien en leren lezen en schrijven neemt de dimensie van de verbeelding af. Maar het blijft wel avontuurlijk. We behandelen bijvoorbeeld de heilsgeschiedenis aan de hand van een zeer lange poster en een katrol met een oprolbaar tijdlint." Tot 6 jaar leren ze over wie God is, niveau 2 vormen de zes- tot negenjarigen, die bereiden ze op een soortgelijke manier voor op hun eerste heilige communie. En de kinderen van 9 tot 12 op het vormsel.

35 jaar ervaring

"Komende week komt er een van oorsprong Nederlandse dame uit de Verenigde Staten, die al 35 jaar met deze catechese werkt. Ze was drie jaar geleden ook al hier en bezocht toen mgr. Eijk, wat leidde tot onze inzet in de kathedraal. Ze zal voor geïnteresseerden uit het hele land vertellen over de Catechese van de Goede Herder en vorming geven aan de mensen die al met deze methode."+

Kennismaken

Yvonne Youngblood spreekt op vrijdag 23 en maandag 26 september in de parochiezaal van de H. Josephkerk aan de Herengracht 3 te Leiden. Aanvang 20.00 uur. Info: (06) 21 40 38 94 (Laura van der Lee-Valiani) of (06) 28 54 94 68 (Bernadette Ratti-Peeters).

Kennismaken kan ook via het boek *The Good Shepherd and the Child: A Joyful Journey* van Sofia Cavalletti, Patricia Coulter, Gianna Gobbi en Silvana Montanaro. Uitgeverij Liturgical Training Publications, Chicago, ISBN 978 1 56854 157 0.

Zie www.catechesegoedeherder.nl.

Agenda

Cursus Bijbelgrieks
Drongen (B), v.a. ma 26 sep
Serie van dertien avonden, aanvang steeds 19.30 uur. Voor wie de Bijbel in de grondtaal wil leren lezen. Locatie: Oude Abdij (Drongenplein 26).
Info/opgave: 09/226.52.26

Impulsmiddag catechese
Vogelenzang, wo 21 sep
Bisdom Haarlem-Amsterdam organiseert een catechetische impulsmiddag voor iedereen die in de parochie bezig is met catechese. Locatie: De Tiltenberg (Zilkerduinweg 375). Aanvang 13.30 uur. Uitgeverij Adveniat en het Katholiek Alphacentrum zijn aanwezig.
Info/opgave: (023) 511 26 35

Lezing RKJ Utrecht
Utrecht, vr 23 sep
Start van het nieuwe seizoen van RKJ-Utrecht, voor jongeren van 16 t/m 30 jaar. Aanvang 19.30 uur met een H. Mis, daarna geeft pater Alain-Dominique een inleiding op de rozenkrans en de blijde geheimen. Locatie: Gerardus Majellakerk (Vleutenseweg 517).
Info: (06) 18 95 21 03, www.rkjutrecht.nl

Bezinningsweekend
Sittard, vr 23 t/m zo 25 sep
Stille retraite in bezinningshuis Regina Carmeli o.l.v. pater Johan c.s.j. met als thema: 'De leerling die Jezus liefheeft', aan de hand van het Johannesevangelie. Dagelijks Eucharistieviering, aanbidding, en gelegenheid tot biecht.
Info/opgave: (046) 457 09 93

Retraite
Heiloo, vr 23 t/m zo 25 sep
In het Julianaklooster (Hoogeweg 65) O.-L.-V. ter Nood. Thema: 'Op zoek naar de kracht van het gebed.' Inleidingen door pater Lecleir. Kosten 195 euro.
Info/opgave: (072) 505 12 88

Rondleiding hostiebakkerij
Kevelaer (D), za 24 t/m zo 25 sep
Dagelijks om 14.00 uur een rondleiding in hostiebakkerij St.-Johannes (Neustrasse 28), waar jaarlijks vier miljoen